

Södsbudsskapet.

Man telefonerade till Prästen,
ejst gick någon av de närmaste
anhöriga till Prästgården. Inte
var det någon särskild person
som gick omkring i gårdarna.
Flaggning på halvstäng var
nog brukligt före år 1920, det
var nog ej så många som hade
flagga på den tiden. Södsar-
noser var mer brukligt och
ännu tidigare omkring år 1900.
De tryckta bjudningskort
började senare år 1924 för dem
som hade råd därtill, de
mindre bemiddlade fick sända
ord. Hur man beklagade, sades
"jag beklagar" eller med varmt
deltagande".

Den döde.

Jen det hem låstes nog en psalm eller psalm. Att sluta den dödes ögon gjorde nog en vörn till den döde ej släkten, man lade ej pengar på ögonlocken, en psalmbok lades som tryck till munnen. En vit duk lades över ansiktet, inget särskilt namn på den. Inga saker lades vid den dödes kropp. Om 4 tim. högt 8 tim. flyttades liket ut. Ingen extra beväring om det ej särskilt behövdes och då i bården. Inget särskilt namn, var ej gemensamt för hela byn. Den dödes bårde, allt skulle beväras, skuras å rummet bäddas, å liket skulle hållas så kallt som möjligt.

Joepning.

Helt några dagar efter dödsfallet
den som utförde det, var någon
medelålders, med lite vana i
praktik. Likklädseln bestod
av vitt bomulstyg med spets-
sar, finare i enkellare. Det var
ej brukligt att den döde lagt
undan kläder, kassat i något
enstaka fall. Det förekom ej
att den döde lades i kistan
fullt påklädd. Någon "kint"
har man aldrig hört talas
om eller blivit använd.

Att unga flickor soepes som
brudar förtom nog långt tillbaka
1890. Inga sådana åtgärder som att
binda ihop fötterna. Ibland togs
ringar i omtycken, som till minne.

Likkammare.

Någon uthusbod som då kläddes med lakan, väggar i tak grannar eller erbuskar i hörnen hakat gransis på golvet.

En litet bord med ljus i blommar på, ljusen tändes då någon kom i ville "se liket". På sommaren i en lövsal men av grannar. Kaffe med dopp skulle nog alla ha som kom till sorgehuset.

Likkvaka.

Efter dödsfallet förekom ej någon vakning.

Har aldrig hört talas om, att det skulle förekomma dans vid dylikt tillfälle.

Kistan.

Svart färg var måst vanligt, vit
färg för barn, den bruna färgen
tillkom på senare år, på den
svarta kistan sattes några enkla
silvra kors eller tjärnor av papp-
per. Järnbeslag tillkom på se-
nare år. Före år 1900 var det nog
en snikare som tillverkade
kistorna inom socknen och
samma snikare målade dem.
Några ågodelar av något
slag, har vi ej hört talas om
att de nedlades i kistan.
Järnskrudar användes, och
de som bar kistan bruckade
skrurva igen den.

Likbår.

Likbår användes ej. De närmaste
grannarna brukade bära ut
liket på ett sofflock av trä.
Bårplåden tillhörde kyrkan,
i Främmestad var de svarta
i Anepsfors. var de vita.

Lika för alla, någon liten av-
gift var ~~fast~~ bestånd och
skulle tillfalla kyrkkassan.
Likvagn.

Det var vanliga arbetsvagnar
som kladdes med grändis.

Sedan skaffades likvagn den
tillhörde kyrkan. Den som
hade starta i "sindiga" hästar
En häst användes mycket
någon gång två.

Likvagn.

Inte ansågs det skadligt att använda hästar till likvagnar. Ej utsmyskade. Likbollar fanns endast i städerna på den tiden. Om någon dog på Lasarettet kunde liket på bärsken på stan likbil. Inga andra sitt känner vi till, för likfärden.

Utfärdstal.

Fridetmästa höll Prästen tal före, avfärden, eller klockaren eller någon kyrkvård någon psalm sjöngs alltid före & efter talet. För det mästa höll man till ute, i en bakpat gravvis på gården & små granar vid ingången.

Utfärd.

På det sätt som var bäst
passande, men nog skulle
pat² ändam² gå före. Inga föremål
såsom ett ämbar vatten skulle
kastas efter kistan.

Begravningsprocession.

Det förekom både åkande och
gående, var det lång väg mest
ju alla åka, förs var det bäst-
skjutisar, på senare tid bilas
Man gick från kyrkporten
till graven och då tre i varje
led, prästarna var ~~alltid~~ två
ungefär samma ålder som
den döde, stavarna var svarta
å klädda med svart kräpptyg.
Alla skulle ha prästarna.

Prestarna tillhörde kyrkan.
Att något gravkors burits är ej
känt. Inga personer gick före
likståget å sjöng. ej heller några
ledda kvinnor som gått före och
gråtit. Ingen musikkår före, eller
soldater som föregångare.
Kvinnor och barn gick med i
processionen följde med ändå
fram till gravar. Äldste
släkten först, sedan män, och
kvinnor sedan ensamstående.
Tre i varje led. Det förekom
ej några uppehåll, vid kyrk-
porten inväntade man ring-
ningen. I. K. sörjsterar
förekom ej, man satte sig ej
för att sörja.

Ankomst till kyrkan.

Kistan fick stå kvar på likvagnen till det började ringa. Då gick prestavarna före, Prästen å blockaren mötte vid graven, de gick ej då tillsammans, lika för alla. Har nog hört talas om, att själospillingar lyfts över kyrkogårdsmuren och att begravningsföljet gick runt med kistan, sådant förekommer inte alls nu för tiden, vet ej när det upphörde.

Jordfastning.

Det var inga bestämda dagar eller tider, ingen skillnad på fattiga & rika. Offast berodde det på, när Prästen hade tid, vid många tillfällen var jordfastningarna i samband med högmässoguds-tjänsten och då följde, prästen fick då stå kvar inne i kyrkan. Två stora granar och blommar i ljus på altaret var alltid brukligt. De rika hade ju hie mera storlaget och de fattiga hie enklare, eljest var skidnaden inte mycket stor. Likpredikan hölls ibland från predikstolen, måst från altaret.

Tal å predikan hölls alltid före
mullgåspåstningen. Anhöriga
och vänner höll tal ute vid
graven, eljest sjöngs bara en
psalm. På sommaren var nog
måst jordpåstningen ute.
Ingen kastade mull på kistan i
graven. Blommor kastades i
graven, men bara av kvinnor.
De sörjande skulle sitta långt
fram i kyrkan och förbli sittan-
de hela tiden, inga sorgbårkar.
Denna sed finnes bara ännu.
Några personatier låstes inte
upp, varken av präster eller
någon annan.

Spälaringsring.

När graven var grävd och färdig ringde kyrkvaktaren, liksom för man, kvinnan å barn, liksom för fattiga å rika. Det förekom ej att någon läste något, däremot var brukligt att männen lyfte på hatten.

Begravningsringning vid alla jordfästningar. Testamentsringning förekom ej, efter tillkännagivandet av dödsfall, ringdes tacksågelse-ringning. När det infördes är okänt.

Återfärd. Likföljet tog ej någon annan väg hem, men fort skulle det köras, ingen bestämd ordning på processionen.

Förebud av liktåget.

Ingen trodde på gammalt "skrock".
Begravningskalas.

Förskom var både före och efter.
Vård var något medelålders
par, Prästen i de närmaste ståt-
tingarna skulle sitta som heders-
gäster, samlingen var måst
bruklig i bekransen, bordet
var prydd med blommar
å ljus, även vid fattigbegravning
skulle det vara traktering fast
enklare. Det är bortlagt att
gästerna skulle ha förring med
sig, begravningskonfekt, förskom
var till i början av 1900 talet,
Vin skulle då användas på
samma gång. Att dricka den

Att dricka den dö²des skål: försom-
ej. Prästen läste till maten både
före och efter, en psalm sjöngs
till sist, när allt var slut.

Begravningskalasen skulle
alltid stuta tidigt på kvällen.
I k. efter-kalas skulle det vara
dagen efter, då alla som hjälpt
till skulle då sitta som freders
gäster.

Kyrkotjänarnas avlöning.

Prästen och blockaren skulle
väl inget ha, endast gravgräv-
vare de andra fick ju vara
med på kalaset, så var det
ersättning nog. Kollekt (nytt
ibland men då till något) - Togs
vålgörande åndarna.

Kyrkogården.

Stenmur var anlagd runt om-
kring, liksom planterade löv-
träd alm-träd, ingen anord-
ning som stängsel, ingen
särskild ingång för likfölje.
Gravplatser.

Var uppdelade i bara två de-
lar, en allmän och en del
för inköpta.

Grav.

Kyrkväntaren grävde ~~en~~ någon-
gång de antöriga, graven plät-
des med grankis. Att någon
grav ständigt skulle hållas
öppen förekom ej. Kyrkan
hållandes håll skaffas.

Gravvårdar.

Känner mycket lite till gravvårdar från äldre tider, men inte var det olika för många kvinnor, små enkla träkor för barn.

Gravkor med tak eller snedstavar fanns ej, ej heller glaspaneler, ej den dödes fotografi.

På senare tid förekom nog mest buggen och slipad granit, eller en planterad påskgravsmyskning.

Några bestämda årtal kan man ej bestämt uppgiva.

Stor pryda gravarna med blommor var ju mycket vanligt, både planterade och lösa i vasar. Pärlkrans-

Det var nog vanligt en tid
men ~~nu~~ nu är nu alldeles
bortlagt, brinnande ljus i
lyktor och små julgranar har
tillkommit på senare tid.

Eldbegängelse.

Endast ett fall med eldbe-
gängelse, en ung mannska
av arbetsklassen. Ingen urn
lund pinnes, den urnan
sattes i en därtill utbyggd
sten. En religiös skål, hörde
^{man} ~~ingen~~ ingen som hade motvilja
mot eldbegängelse.

Folkto om kyrkogården.

Om inget att säga, folk tog
det naturligt.

Andra begravningsplatser
alla frågor besvaras med nej.
Bårhus.

ett mycket enkelt bårhus fanns,
dit fördes något lik på sommaren
om åskan gick, fick så stå
där tills graven blev pårdig då
bisattes liket inget annat än
singing förekom då.

Majring.

Det förekom ej något annat än
hållat grannis på gården två
gravar vid ingången.

Kransar och minrestavlor.

Kransar, bundna av blommor
och grönt var det enda som
förekom, band av siden med
orden "sov i ro" eller något lik-
nande.

²
Sorgdräkt.

Schärid bara svart, barn svart å vitt, förkläde vitt, förekorn bara en gång, sorghatt med slöja. Mannens sorgdräkt var endast sorghband å vit rosett.

Alla begravningsgäster skulle vara svartklädda.

Sorgtid

För de närmaste var det nog ett år, längre bort i släkten ett 1/2 år eller några månader. Det var ej passant^{d.} att gå på bjudningar straxt efter en begravning.

Borgstlig begravning förekom ej någon gång.

Ordensbegravning.

Förekom ej av något slag.

Militärbegravning

Förekom ej heller någon gång.

Utländska medborgares begravning förekom ej.

Begravningskassar och entreprenörer fanns ej inom socknen, endast prydande av kyrkan anlätades en utom stående trädgårdsmästare.